

Grad
večne ljubavi
MARINA FIORATO

Prevela Branislava Maoduš

 izdavaštvo
vulkan

Beograd, 2013.

*Ajlin Majsel,
koja mi je predložila da pišem o Paladiju*

*I kad otvori četvrti pečat, čuh glas četvrtog živog bića gde govori:
Dođi i vidi! I videh, i gle, konj sivac, i jahač na njemu kome je ime Smrt,
i pakao išao za njim; i dade mu se vlast nad četvrtinom zemlje, da ubija
mačem i glađu i pomorom i zverinjem zemaljskim.*

Otkrivenje 6:7–8

Deo I

Vrani konj

Prolog

Venecija

1576. po Hristu

Sebastijano Venijer, mletački dužd, očima tmurnim poput okeana zurio je kroz četvorolisni kameni prozor.

Već tri dana mu osećaj za vremenske prilike, izoštren godinama koje je proveo na moru, govori da dolazi oluja, da se gruša i oblaci na horizontu i valja preko bolešljivih ljubičastih talasa. A sada je vihor udario i doneo nešto zloćudnije od lošeg vremena.

Dužda s dugom belom bradom i plemenitim držanjem ovekovečio je Tintoreto i često su ga poredili s Neptunom, koji je takođe vladao morskim kraljevstvom. Čak su ga i šapatom poredili sa Svemogućim. Kako je bio iskreno religiozan čovek, oba bi ga ova poređenja, iz različitih razloga, strašno uznemirila; ali danas bi dao sve da ima moć da spase Veneciju od ovog mračnog časa.

Posmatrao je kako šest pogurenih prilika, zbog vetra tesno zbijenih, žuri preko doka; sa svakim talasom, tlo se presijavao od vode koja im je, povlačeći se, vukla crne odore. Zbog kapuljača i ogrtača izgledali su poput monaha, ali nisu to bili ljudi od vere, već od nauke. Bavili su se životom i smrću. Lekari.

Kada su se približili, jasno im je video maske; pod tamnim kapuljačama, poput kosti bele kljunove, savijene kao u ptica grabljivica. Maske su bile dovoljno strašne, ali je razlog zašto su ih nosili bio još zlokobniji.

Bili su *to medico delle peste* – lekari za kugu.

Šest naučnika, učenih ljudi iz uglednih porodica, svi obrazovani na najboljim medicinskim akademijama, jedan za svaki od šest sestijera* Venecije. Videti ih zajedno slutilo je na zlo. Dužd Sebastijano Venijer verovao je da se oni nikada ranije nisu sreli, a činilo mu se da se okupljaju poput jata vrana oko groba. Možda i njegovog. Na tren obori ramena; osećao se veoma staro.

Posmatrao je lekare kako grabe preko Skjavonske rive**, jedne od najlepših promena na svetu, i znao je da će svakog trena ući u njegovu veliku belu palatu. Dužd se naježio kao da ga je poprskala hladna morska pena. Naslonio je glavu na hladne kvadrate stakla i na jedan blaženi trenutak sklopio oči. Da nije to učinio, možda bi video mletačku galiju kako se brzo udaljava na mračnim i uzburkanim vodama; ali sklopio je oči na svega nekoliko damara srca, samo da se umiri i udahne slana isparenja.

Miris Venecije.

Sebastijano Venijer se uspravio, podsetivši se ko je i gde se nalazi. Pogledao je zamršeni rad u kamenu na prozorima, najbolje venecijansko staklo, koje je sprečavalo da se grmljavina s mora probije do njega. Podigao je pogled i nakrenuo plemenitu glavu da pogleda tavanicu i freske, kojima nije bilo ravnih i koje su crvenom bojom i zlatom stotinama godina oslikavali najbolji venecijanski umetnici pokrivajući duboki, veličanstveni prostor nad njim. A ipak, sve bogatstvo i slava nisu uspeli da oteraju kugu s njegovog praga.

Dužd se smestio u veliku stolicu i sačekao da najave lekare. Ušli su jedan za drugim i stali oko njega u polukrug poput lešinara; s ogrtača im se cedila voda, a crveni komadi kristala, umetnuti u maske umesto očiju, gladno su svetlucali, kao da se spremaju da se okome na njegovo telo. Ali čim progovoriše, dužd prestade da ih se plaši.

„Očekivali smo ovo, gospodar“, rekao je jedan. „U jezuitskim botaničkim baštama u poslednje vreme pojavio se neuobičajeno veliki broj leptira – na stotine i hiljade.“

Dužd podiže poput snega belu obrvu. „Leptiri?“

Lekar je nastavio da toroče i ne primetivši oštrinu u duždovom glasu. „Zaboga, dužde, zna se da su leptiri vesnici kuge.“

„Istina je“, dodao je drugi. „A bilo je i drugih nagoveštaja. U jednoj pekari u Arsenalu, kada se hleb prelomi nadvoje, iz njega poteče krv.“

* Ital. *sestiere* – šestina, okrug u Veneciji. (Prim. prev.)

** Ital. *Riva degli Schiavoni* – danas poznatija kao Slovenska riva, iako se i dalje zove Riva delji Skjavoni, po srednjovekovnom mletačkom nazivu za Slovence (Skjavoni). (Prim. lekt.)

Grad večne ljubavi

Dužd poče prstima da dobuje po naslonu stolice. „Kuga je stigla u Veneciju i o tome dalje ne vredi raspravljati, želim da znam koji je najbolji način da se ona leči.“

Uzalud. Jedan je želeo da se s kugom bori tako što bi savetovao pacijente da oko vrata nose mrtvu žabu krastaču. Drugi je savetovao da se obolelom stavljaju golublja pera na otečene gnojne čireve na pazuhu i preponama, ne bi li repno paperje izvuklo otrov. Počeli su da se nadvikuju i skoro da se sudaraju kljunovima, a njihove maske postale su gotovo komične; isprva učeni i meki, glasovi su im se podigli do te mere da su podsećali na gakanje gusaka.

Dužd je, srdit, shvatio da mu misli lutaju. Ovi lekari su šarlatani, lakrdijaši, a ne zna se koji je oholiji. Pogled mu je odlutao do senke iza tapiserije, u kojoj je podanik, starac poput njega, stajao i slušao; čekao je trenutak da mu se dužd obratiti i kaže mu zašto ga je pozvao.

Starac u senci, arhitekta, takođe nije slušao. Oduvek više naklonjen zgradama nego ljudima, divio se ukrštenim kamenim rebrima, koja su obrazovala zakrivljenje svoda, i proporcijama pilastra, čije konture su dodatno isticale velike freske.

Kao i dužd, i on je najpre osetio napad straha kada su lekari ušli u odaju. Svi, od dužda do ubogog prosjaka, znaju šta znače maske. Kuga je u gradu. Ipak, arhitekta se nije nešto posebno zabrinuo. Već je pre dve godine preživio manju pošast kuge i uradiće opet isto što i tada. Otići će iz grada u unutrašnjost Veneta, možda i u svoj rodni grad Vičencu. Tamo, negde u planinama, lenčariće i crtaće planove. Pijuckaće vino i čekaće da kuga utoli svoju žeđ. Brzim brodom do Mestrea, i još bržim konjem do Treviza, mogao bi stići do Mazera pre mraka, do kuće braće Barbaro, svojih dobrih prijatelja. U tom domu je uvek dobrodošao; na kraju krajeva, on ga je i sagradio. Ali najpre mora da sazna šta dužd želi od njega.

Dužd je čuo dovoljno. Ovi lekari nisu mogli pomoći Veneciji. Oni će razdeliti svoje napitke i lekarije i pritom zaraditi brdo zlata, a neki će preživeti, neki umreti. Stezao je stolicu dok mu zglavci nisu pobeleli, spustivši pogled u očajanju. Pogled na ruke baci ga u očajanje – behu čvornovate, sa izraženim venama i staračkim pegama. Kako da se jedan starac sam bori protiv kuge?

Pročistio je grlo. Mora delati. Ne sme dozvoliti da ga pokolenja upamte kao čoveka koji je dozvolio da kuga razori jadranski dragulj. Ustao je, a krv mu je pojurila u glavu. „Možete ići“, rekao je lekarima, možda i malo preglasno. „Napolje!“ Mahnuo je rukama kao da želi da rastera vrane, što su i bili. Sačekao je da se vrata za njima zatvore. „Andrea Paladio“, rekao je dužd, a glas mu je odzvanjao u velikoj odaji, „priđi!“

Paladio je izašao iz senke i stao pred dužda. Vetar je tresao stakla na prozorima, tražeći da ga puste unutra, noseći sa sobom svoju saputnicu kugu. Paladio se vrpoltio, sada već nestrpljiv da ode, ali dužd, koga je gnev prošao, opet je, činilo se zamišljeno, seo.

„Da li ste čuli za čudo Svetog Sebastijana sa Đudeke?“

Paladio se blago namrštiio. Premda nikada pre nije sreo dužda, znao ga je po čuvenju; pomorac s četrdesetogodišnjim iskustvom, pobožan, ugledan i dovoljno pametan da izbegne strašne zatvore republike tokom brojnih uzastopnih Veća desetorice. Da li je Sebastijano Venijer prekasno došao na najviši položaj? Da li mu je um već kopneo? Kroz prozore se videlo ostrvo Đudeka, zaliveno kišom, ali oduvek jedan od najlepših sestijera Venecije, kako se savija za leđima starog grada poput kičme. „Da, naravno.“ Odgovorio je polako, pitajući se čemu ovo pitanje vodi. Kao da pripoveda neku priču ili parabolu, dužd poče:

„U jeku poslednje kuge 1464. godine, jedan mladi vojnik došao je do kapije manastira Sveti krst na ostrvu Đudeka i povikao da mu otvore. Sve monahinje nalazile su se u manastiru, a i sama opatica se razbolela od kuge. Ključarica, jedna sestra skolastika, došla je do kapije. Kada je pogledala mladića, videla je da je na njemu oklop od sjajnog srebra, da mu je kosa poput zlatnog plamena, a oči poput plavih safira. Ona mu je sa strahopoštovanjem pružila vode iz manastirskog bunara i on je popi. Prikaza se zahvalila skolastici i naložila, i njoj i svim ostalim monahinjama, da se mole Svetom Sebastijanu i piju vodu iz tog bunara. Ako ovako učine, kuga će zaobići manastir. Potom je zabio mač u zemlju i otišao, kao da je pramičak magle.“

Paladio, koji se sve vreme pitao koliko brzo može doći do Mestrea, oseti da ga tišina probada kada je dužd završio. „Šta se desilo?“, upitao je.

„Opatica se te noći oporavila, kao i sve druge monahinje koje su bolovale. Nijedna druga sestra nije se više zarazila kugom, a svi koji su pili iz bunara takođe su se izlečili.“ Dužd je ustao i sišao s prestola. Prišao je Paladiju, gledajući ga s visine. „Ovaj manastir je dugo bio mesto hodočašća i ljudi su uzimali vodu sa zdenca da se zaštite od kuge, a kasnije da izleče druge bolesti.

Grad večne ljubavi

Kada sam rođen, četiri kuće od Svetog krsta, u Palati Venijer, nadenuli su mi ime Sebastijano, po ovom čudu. Ali manastir je sada ruševina.“ Začutao je.

Vetar je utihnuo. Paladio je pomislio kako sada zna šta se od njega zahteva i srce mu potonu. Godinama je žudeo da gradi na Đudeki, ostrvu na čvrstoj steni i s najboljim pogledom na lagunu. Godinama je podnosio molbe Veću desetorice da mu tamo dodele gradilište, ali uzalud. A sada, kada je samo želeo da napusti grad, dobija upravo ono što je najviše želeo. Paladiove tanke usne izviše se poluosmeh. Ponekad mu se činilo da Svemogućići ima bujan smisao za ironiju. „I želite da obnovim manastir Sveti krst?“

„Ne, ne da obnavljaš staro.“ Dužd je još jednom prišao prozoru. „Pogledajte, Andrea.“ Zamahnuo je čvornovatom rukom i pozvao Paladija da pogleda nesagledivo prostranstvo Trga Svetog Marka. Dve prostitutke šetale su pod prozorom u uobičajenoj žutoj i crvenoj odeći, a grudi su im bile obnažene uprkos ledenoj kiši, i slobodno su se ljuljale dok su hodale.

Paladio je, suviše star da ga takvi prizori uzbude, primetio nekog ko nije bio ravnodušan; čovek je posmatrao žene iz arkade Starih prokuratura, a ruka mu se odbojno kretala na preponama. Pozvao ih je da mu se pridruže pod arkadom, i čim je novac promenio ruke, pritisnuo je jednu uz stub lođe, tarući se i gurajući rukama pod njene nabrane suknje. Druga žena gurnula je ruku u njegove pantalone otpozadi, da mu pojača zadovoljstvo. „Na ulici, Andrea!“ rekao je dužd, okrećući se. „Nasred ulice! Taj veličanstveni stub, koji je sagradio vaš sabrat arhitekta Sansovino, da bi ovaj trg bio najlepši na svetu, sada je postelja prostitutke.“ Uzdahom je odgovorio vetru. „Raskalašnost i dekadencija postaju sve gore. Takvo ponašanje viđalo se ranije samo za vreme karnevala, dve kratke nedelje u toku godine. Sada je postalo svakodnevno. Po tome nas prepoznaju u stranim zemljama. Ismevaju nas. Ne govore o Sansovinovim stubovima, niti o vašim vilama i crkvama, već o kurvama uličarkama.“ Dužd je položio ruku na prozorsku bravu i protresao je kao da želi da se uveri da će pogan ostati napolju. „A kada se gradom proširi i glas da je stigla kuga, biće još gore. Senka na čudan način utiče na čoveka – postaje divalj i oseća da mora da bludniči i krade i laže i zarađuje dok još može.“

Paladio je pokušavao da poveže izlomljene niti duždovih pripovesti o čudima i bludnicama.

„Samo jedan čovek može spasti ove predivne ali razvratne ljude, i od kuge i njih samih, a to nisam ja.“

Paladio je pomislio na šest lekara iz različitih sestijera, od kojih se nijedan nije činio dostojnim ogrtača spasioca. Tada je pomislio da dužd govori o Hristu, pa poprimi dolično pobožan izraz. Dužd ga pogleda vodnjikavim plavim očima. Blede i vlažne, njegove oči izgledale su stare i poražene. „Vi ste taj čovek!“

Paladiovog pobožnog izraza nestade i on razjapi usta.

„Zar ne vidite? Bog kažnjava Veneciju. Potrebna nam je žrtva, dar toliko veliki da otupi oštricu njegovog gneva i zadrži mu ruku, da ne spravni ovaj grad. Ako nam medicina ne može pomoći, onda se moramo okrenuti molitvi. Vi ćete, Andrea, sazidati potpuno novu crkvu na ruševinama Svetog krsta. Ići ćete stopama Svetog Sebastijana i podići crkvu toliko čudesnu i toliko ugodnu slavi božjoj da se može meriti s njegovim stvaralaštvom. A kada završite, ljudi će doći, u stotinama i hiljadama, i okrenuće se Bogu; slaviće ga glasovima i zahvaljivaće mu se na kolenima. Moć molitve će nas sve spasti.“

Paladio poče da se razmeće oklevanjem. „Ali... mislio sam... razume se da će mi biti čast, ali možda bih mogao da upravljam gradnjom iz Vičence ili možda Treviza...“

Reči mu zamreše na usnama pod duždovim pogledom, a vetar mu se zviždukom podsmehnu. Dužd je jedan tren ćutao, a onda rekao: „Andrea, mi smo starci. Ionako nam je malo vremena ostalo. Ostaćete u Veneciji, kao i ja. Nema veće službe od ove. Zar ne vidite?“ Uhvatio je Paladija za ramena iznenađujuće snažno. „Sklapate dogovor sa samim Bogom!“

Paladio se setio da je kao mladi kamenorezac često nalazio fosile u kamenu na kome je radio. Ne bi prošao ni dan a da nije pronašao najmanje jednog mekušca fosilizovanog u savršenoj Vitruvijevoj spirali, hiljadama godina pohranjenog u kararskom mermeru. A sada je i on bio zarobljen poput njih: zadatak ga je držao u zarobljeništvu; bukvalno zatočenog u kamenu.

Prepoznao je veru u duždovim očima i znao je da se Sebastijanu Venijeru ne sme protivurečiti. Kako je uopšte mogao i pomisliti da su duždove oči staračke? Plamtele su plavom vatrom verskog fanatika, vatrom Svetog Sebastijana. Čak i da je imao hrabrosti da odbije, blizina tamnica preduredila je svaki pokušaj da to i uradi. Paladio se poklonio, nemo pristajući.

Dužd, koji nije ni očekivao odbijanje, pozva svog komornika. „*Camerlengo*, povedi sinjora Paladija do njegove kuće i nabavi mu sve što mu je potrebno. I, *camerlengo*“, pozvao ga je opet kada se komornik spremao da izvede Paladija na velika vrata, „pronađi mi nekog pravog lekara.“

Poglavlje 1

*Carigrad, 983. po Hidžri
Mesec dana ranije*

Fejra Adalet bint Timurhan Murat tog jutra je naročito obratila pažnju na svoj izgled.

Njen otac je već otišao od kuće, pa nije mogla – kao što je često činila – odenuti njegovu odeću. U Carigradu je među siromašnim porodicama bilo uobičajeno da muškarci i žene nose istu odeću; muške i ženske halje ionako su bile slične, a često je bilo taman toliko novca za samo jedno dobro odelo i samo jedan par cipela. Fejra i njen otac nisu živeli loše jer je Timurhan bin Junus Murat bio ugledan pomorski kapetan, dobrog položaja, ali se Fejra i dalje pridržavala tradicije; pomagala joj je da se sakrije.

Mora da je njen otac danas imao neki važan sastanak, pritom još i ovako rano, jer kada je Fejra otvorila izrezbarene rešetkaste žaluzine, sunce tek što se podiglo iznad grada. Kupole i minareti, koje je toliko volela, bili su još samo siluete, savršen otisak obrisa tame odgrizen od koralnog neba. Fejra je udahnula so iz vazduha...

Miris Carigrada.

Pogledala je prema moru, jedva vidljivoj srebrnoj liniji u svetlosti zore, i zapitala se šta leži iza njega. Na trenutak je osetila čežnju za nekom drugom zemljom, za onim mestima koja su živela samo u pričama njenog oca pomorca.

Ali Fejru su njena maštanja koštala vremena. Okrenula je leđa prizoru i pogledala srebrni kvadrat na zidu, ovičen emajlom i uglačan da pruža gotovo savršen odraz, koji su malo izobličavala samo udubljenja u metalu.

Doneo joj ga je otac iz neke zemlje na istoku, kada je plovio nekim dalekim istočnim morem, a visilo je u njenoj sobi otkako je bila dete. Kada je bila dete, ogledalo je za nju predstavljalo pravo čudo; pokazivalo joj je kakve su joj boje oči, kako joj lice izgleda kada napravi neobičan izraz, koliko može da isplazi jezik. Zatim je postala žena, a ogledalo njen najbolji prijatelj.

Fejra se pažljivo zagledala u svoj odraz, pokušavajući da otkrije šta to muškarci vide na njoj. Počela je da pokriva kosu kada je prvi put primetila da muškarci na ulici zure u nju. Potom su joj zurili u usta, pa je počela da nosi i jašmak – veo kojim se pokriva donji deo lica. Čak je odabrala veo koji je bio obrubljen ukrasima, da bi im sjaj zlata odvlačio pogled, da je ne bi gledali u oči. Ali oni su i dalje zurili pa je počela da nosi i *ormisi* – tanki veo širine dlana, koji se nosi preko očiju. Kada ni ovo nije pomoglo, zaključila je da muške poglede privlači njeno telo. Počela je da sapinje napuape grudi, toliko snažno da ju je bolelo, ali oni su i dalje zurili. Zašto zure?

Fejra je pročitala dovoljno pesama i oda o ludo zaljubljenima i znala je da ne odgovara idealu otomanskih pesnika. Niti je ličila na deve iz skarednih šaljivih pesama koje su pevali mornari njenog oca; ponekad bi ih slušala, samo ponekad, kada bi bila u postelji, a oni u prizemlju na večeri, kad suviše popiju.

Fejra nije smatrala da su njene oči boje ćilibara krupne, ili blago iskošene poput mačjih, ili dovoljno okrugle i tamne, da bi bile opevane u pesmi. Njen mali nos bio je previše prćast da bi se mogao nazvati lepim. Koža joj je bila boje kafe, nedovoljno tamna da se napiše pesma o njoj. Kosa, koja joj je niz vrat padala u gustim talasima i uvajcima, za pesnike nije bila dovoljno svileni i ravna, a bila je i pogrešne boje: imala je sve nijanse zlatnosmeđe, nikako dovoljno tamna da se uporedi s gavranovim krilom. A rumene široke usne bile su još i najčudnije od svega – gornja usna bila je punija od donje i tako izdašno obla da se nipošto, pa čak ni u najodvažnijem stihu, ne bi mogla nazvati ružinim pupoljkom.

Njoj su njene crte lica – svaka zasebno, i u celini – bile krajnje neugledne, čak čudne. Ali činilo se da imaju neku neobičnu moć koju ona nije razumela, a koju svakako nije želela. A svi načini na koje je skrivala svoj izgled bili su samo delimično uspešni. Ako bi pokrila oči, muškarcu su joj zurili u usne. Ako bi pokrila usne, zurili bi joj u oči. Ako bi pokrila kosu, gledali su u njeno telo. Ali ipak je morala da se trudi jer su nelagodnosti svakodnevnog skrivanja bile ništavne u poređenju s posledicama razotkrivanja.

Grad večne ljubavi

Fejra u ogledalu malo podiže bradu i odraz je ohrabri. Danas mora da nosi žensku odeću; dobro, iskoristiće je na najbolji mogući način. Započela je ritual.

Stojeći samo u širokim nabranim šalvarama od providne svile, Fejra je uzela dugački krem zavoj i zatakla jedan kraj pod pazuh. Čvrsto je prislonila tkaninu na kožu i obmotala je oko bujnih grudi. Kada su je grudi zbolele i više nije mogla duboko da udahne vazduh, ona se oseti sumorno srećnom.

Došao je red na haljinu. Fejri je otac kupovao haljine od zlatnog i srebrnog satena, brokata, bale teške svile i damasta sa sva četiri kraja sveta, ali ležale su nedirnute u mornarskoj škrinji pod prozorom. Na bezistanu je kupila *barami* – običnu neukrašenu haljinu. Haljina je bez nabora padala do tla i prikivala oblik njenog tela. Potom je obukla feredžu, gornju haljinu, na kojoj se gornji deo zakopčava, a donji ostaje nezakopčan.

Potom je očešljala i uplela kosu i obmotala je oko glave poput krune. Uvek bi se već mnogo mučila s kovrdžama koje su ispadale ispod vela ma koliko se ona trudila da ih sakrije. Svakog dana pokušavala je da ih ukroti. Stavila je i vezala veo preko kose i pričvrstila ga preko čela tkaninom upletenom u pletenicu. Potom je kovrdže oko lica nakvasila ružinom vodicom i grubo ih ugurala pod veo, tako da se ni vlas ne vidi.

Preko svega je stavila četvrtasti hotoz, kapu koja se zakopčava pod bradom, i jemeniju, da pokrije čitavo lice. Potom je uzela parče običnog tila i obavila ga oko vrata nekoliko puta. Ponovo je pogledala svoj odraz u ogledalu. Ovako, sva umotana, bila je neprepoznatljiva. Odeća joj je bila u bojama peska i cimeta. Jedini blesak boje bile su žute papučice, koje joj je vera nalagala – kožne papuče sa izvijenim vrhom, pričvršćene preko stopala, bile su praktične i nisu propuštale vodu i prljavštinu s kojom se sretala na poslu.

Kada se naposletku odenula, dodala je ukrase. Fejra je imala dovoljno zlata – imala je đinđuva koliko god je popustljivi otac mogao da joj kupi, ali grivne i nakit privlačili su pažnju – a što je još gore, smetali bi joj u poslu.

Fejra je odevanje završila ukrasom koji joj je nalagala potreba, a ne moda ili položaj: pojasom, kabastim i ružnim, koji je sama osmislila.

Na širokom kožnom povezu s velikom mesinganom kopčom smestila je niz staklenih bočica i ampula, svaku u zasebnoj kožnoj pregradi. Stavila je pojas ispod feredže, tako da je bio potpuno sakriven, a u isto vreme je zbog njega izgledala zdepasta i okrugla oko struka, što joj je davalo izgled dvostruko starije žene.

Marina Fiorato

Kada je završila s odevanjem, sunce je već bilo izašlo i nebo je izbledelo do plave boje ptičjih jaja. Još jednom je pogledala grad koji je volela, a koji se sada video i do najsitnijih detalja: zavoj blistavog zaliva, koji ostavlja bez daha, kuće i hramove, poput ogrlice od dragulja povrh prelepe krivine obale. Poput stražara na Bosforu, izdizao se veliki hram Aja Sofija, iznad čije su suncem obasjane zlatne kupole sultanovi sokoli lebdeli na toplim vazдушnim strujama. Fejra je zaboravila trenutak čežnje; nije više želela da zna kuda more vodi. Zaklela se da nikada neće napustiti svoj grad.

Mujezin se oglasi tužnim zovom, koji do nje doplovi na zanosnoj niti s minareta Aja Sofije. Sabah, jutarnja molitva. Fejra se okrenula i kloparajuć potrčala niz stepenice.

Strašno je, strašno, kasnila.